

PRZYDAĆ SIĘ (308) *vb pf*

się (199), się (109).

a jasne.

inf przydać się (34). ◇ *fut* 3 sg przydą się (79). ◇ 3 pl przydadzą się (3). ◇ *praet* 3 sg m przydał się (1). ◇ [f przydała się]. *n* przydało się (114). ◇ 3 pl *subst* przydały się (5). ◇ *plusq* 3 sg n było się przydało (5), przydało się było (1); było się przydało : przydało się było *ModrzBaz* (1:1). ◇ *con* 3 sg m by się przydał (3). *f* by się przydała (6). *n* by się przydało, przydało by się (52). ◇ 3 pl *subst* by się przydały (3). ◇ *con praet* 3 sg n by się było przydało (1) *WitosłLut*, by przydało się było (1) *GliczKsiąż*.

Sł stp s.v. przydać, przydając, Cn s.v. przydaje się, przyda się do czego, Linde XVII – XVIII w. s.v. przydawać się.

1. Zdarzyć się, przytrafić się, stać się; przypaść w udziale; *contingere HistAl, Vulg, PolAnt, JanStat, JanPrzyw; accidere HistAl, PolAnt, Modrz, JanStat; evenire HistAl, Vulg, JanStat; venire Mącz, PolAnt; fieri Vulg, Modrz; tradere Vulg; usu venire Mącz; intervenire JanStat* (zwykle z podmiotem typu: *co, to; z podmiotem rzeczownikowym* (36)) [tylko w 3 osobie; w tym: *komu, czemu* (146)] (271) : *MetrKor* 34/135; Nie dobrze mieć z zwadliwym/ Przyda się nieco złego z nim. *BierEz* I, E, Q2; *OpecŻyw* [27]v; y przyšli [synowie] do Iakoba oycy fwego wżymi Chanaan y powyedżyli mu wlfyto co fye im przydało *HistJóz* C3; *FalZioł* IV 20c; *BierRozm* 24; *ZapWar* 1548 nr 2656; A kfiąże ono iego profiło go mowiąc/ wielki Cefarzu dopuść mi prześć za tobą tę rzekę abyć się iaka zła przygodą nie przydała. *HistAl* F, F7, H2v, H3, H3v, K2; *MurzHist* V v; Mężoboycá iefli [...] dobrowolnie do Sądu przyydzie/ [...] chcąc fye wpráwiedliwić/ [...] iż fye to za wielką potrzebą w obronie przydało: takiemu iuz Sąd nie idzie o gárdło *GroicPorz* ll3v; *RejWiz* 142v; iakoż y w druku trudno się było wtrzedz żeby się iakie obładzenie ftąć nie miało/ gdyż się to przy tak wielkiej robocie przydać musi *BibRadz* *5v, 2.*Esdr* 9/33, *Esth* 4/7, *Act* 8/24, 1.*Cor* 10/11; niewiemy co się przydało Moizefzowi. *BielKron* 34v; Iecháli [Argonauci] do krolá Láomedontá/ powiedzieli mu co się im przydało/ iż Wielorybá zábili/ dzyewkę wybáwili. *BielKron* 54, 46v, 123, 268, 281; I coż się tedy może przidąć słuźnieyższego/ yedno gdy lámemu żywemu wyobrażeniu/ y yelcże świeżemu przykładowi przypátrować się możemy? *KwiatKsiąż* B4v; *BielSpr* 13; Y oznaymł mu Mordochay co mu się przydało *BudBib Esth* 4/7, 2.*Esdr* 9/33, *Dan* 13/26; *BiałKaz* Hv [2 r.]; A dla grzechowci przychodzi ná ludzie gniew Pánfki/ y bywa vtrácone zbáwienie/ nád co wietfza szkodá człowiekowi przydać się niemoże. *KarnNap* D; *SkarŻyw* 312; *MWilkHist* I3; *NiemObr* 17; *Phil* P3; *KochFrag* 17; *LatHar* 69; A niewiáftá boiąc się y drząc/ wiedząc co się iey przydało: przyfzła y vpádlá przed nim/ á powiedziála mu wftykę prawdę. *WujNT Mar* 5/33, *Act* 3/10, 1.*Cor* 10/11, 2.*Petri* 2/21; A o mężobóyftwie które się komu przyda w obronie/ gdy go naydą/ że ie tym fpořobem vczynił/ tak owy pořtepek będziemy chowác: [...] *SarnStat* 606, 281, 650, 945; Według powieści wálzey/ wftytko się przydało. *PaxLiz* C2v, Bv; *SkarKazSej* 673b; [TerentMatKęł Mv; A gdy go przyiaciele pytáli/ coby mu się przydało: powiedziál [...] *PlutBBud* N4].

przydać się dla czego [= z powodu czego] (5): ale nyedlaczego ynszego tak my sye przidalo ale za moy grzech fkaral mie yefth bog *LibLeg* 11/55v; nie przypadł ná nas gniew bogow ále się to przydało dla iefiennego zrownánia nocy ze dniem. *HistAl* [I3]v; *SarnStat* 156, 650, 910.

przydać się od kogo (3): *BielKron* 52v; *HistRzym* 8v; Sychymitom co fię przydało od fynow iákobowych/ iáko przez nie dołzczátku wytrácceni y wykorzenieni íą? *WerKaz* 295.

przydać się z czego [= z powodu czego] (7): *FalZioł* IV 10a; *RejJóz* Nv; Bo ná myę złości przypádły [...] Práwye iáko cyéłfkye brzemyę ták myę ocyáżyły/ [...] Bowyem mi fye ták przydały z mey wielkíy głúpości *LubPs* K3v; *BielKron* 97v; Przebácz íełfiže fie co przydało s krewkości *HistLan* C4v; *LatHar* 135; *SarnStat* 1236.

przydać się przez co [= w wyniku czego] (1): A íełliby przez zápámietánié álbo zá iná przygodá którákólowiek przydało fie nam íą [ziemię *Belżkq*] zápífiác: tákowy zapis [...] pfuiemy *SarnStat* 1054.

przydać się gdzie (20): *MetrKor* 34/135; [*Bracia Józefa jechali do Egiptu*] Beniamina zoftáwiwłfy domá dla Iákoba ktory go nye chcyál póflatz by fie mu co na drodze nye przydało *HistJóz* Cv, C3v, D3v; *BibRadz Thren* 4 arg; *BielKron* 476; [*jeden dworzanin*] Owa fie zda/ íż/ ni o czym lepiej mowíc nie vmie/ iáko o thym co mu fie gdzie íromotnie przydało *GórnDworz* N4v; *KuczbKat* 250; *BielSpr* 12v; *CzechRozm* 162v; Przydało się było w íednem mieście barzo ludnem/ íż niektorego ceklarzá/ [...] ránił Sláchcíc *ModrzBaz* 31, 51v; *MWilkJHist* I4v; *NiemObr* 45; *WisznTr* 14; *ZawJeft* 46; á gdzieby nieprzyiáciel iáki Królestwá náłżego [...] wiechá/ y potkánié w gránicách tegóz Królestwá poddáni náłży vczynili: tedy tymże obywátelóm tylko zá więżienié/ ále íełfi zá gránicami to fie przyda/ tedy y zá ízkody/ [...] dofyć vczyniém *SarnStat* 891, 334, 411, 944.

przydać się kiedy (68): *MetrKor* 37/2v; Przydało się dniá íednego/ Wyłżlá lífzká z domku íwego *BierEz* H3, I3, R; *OpecŻywList* Cv; *HistJóz* A3; ía vżywłfy dobrotliwóść páná íwego włfytkiego zapomnię co mi fie kolwiek było przed tem złego przydało. *RejPs* 83v; *RejJóz* I; Przydało fie tego czáfu íż go [*Roboasa*] Alexander w głowę vderzył bez winy *HistAl* N; *LubPs* E2v; *KrowObr* 233v; *RejWiz* 147; *Leop* 1.Reg 20/26; Tegoż czáfu przydało fię íż Abimelech y Fíkol Hetman woýłká íego/ mieli rozmowę z Abráhámem *BibRadz Gen* 21/22, *Gen* 4/3, 7/10, 9/15, 11/2, 14/1 (11); *KochSat* C2v; Níewiem iákoby kto mogł thák opátrznym być/ íżby fye mu niegdy Przygodá nieprzydałá *SienLek* 14v; *LeovPrzep* B2, D4; iáko fie náiduiá tácy ludzie/ ktorym to bárzo przyfítoi/ íż vmieią to co widzeli/ ábo ílyfzeli/ ábo fie im íámym przydało kiedy/ ták foremnie to przełóżyć/ že z ích fłow zda fie tym co fłucháią/ iákoby íámi teraz ná to pátrzáli *GórnDworz* N8, Dd; Y przydało fie czáfu íedne^{go} že íeden był bez drugie^{go} [*totrowie*] *HistRzym* [118]v, 28, 33v, 38, 54v, 70, 102v, 120v; Íż íuż ídż á wíęcey thego nie czyní/ być fie potym czo írozłżego nie przydało. *RejPos* 206; Y przydało fię miefiácá Nífana/ roku dwudziéłtego Artáchfzáłzty krolá/ (że) przed nim wino (ítało) *BudBib* 2.*Esd*r 2/1, *Esth* 15/5, 2.*Mach* 4/30; *CzechRozm* 233v; Co íż fię było niekiedy przydało/ świádczą Kroniki náłże *ModrzBaz* 107; *MWilkJHist* I4v, K3v; *KlonŻal* A2; *ReszPrz* 46, 62; *WisznTr* 14; *LatHar* 135, 238; Y przydało fię gdyfmy ízli ná modlitwę/ íż dżiewká niektora co miáłá Duchá wíełżczego/ zábieżálá nam *WujNT Act* 16/16, *Luc* 5/17, 8/42, 9/57, *Act* 22/6, 17; *SarnStat* 64, 112, 319, 884, 1041, 1111; *WitosłLut* A5v; *PaxLiz* Bv; [A ty íełfi wyrozumiełz/ že mi fię co mílego w niey [*w drodze*] przydało/ miey twoię czáłtkę rołkołży *BusLic* [1]]. Cf *przydać się kiedy między kim*.

przydać się kiedy między kim (pl) (2): Téż wízyfłtki zgwałccenia Przymiérza/ pokoiu/ y póftánowienia obietnic/ íełliby które między ítronámi ná woynách przełżlych przydały fie/ zá mocá ninieýfzýy zgody níkczemné czynimy *SarnStat* 1081 [*idem*] 1115.

przydać się „tak, także” (bezpodmiotowo) (3): *LibLeg* 11/55v; [*biskup*] iáchał będąc w wielkim ímutku ná drodze/ wpadł w niemoc vmárł. Papież gdy fie tego dowiedział/ piśał áby Kámpegius przyiáchał/ boiąc fie by fie mu tákież nie przydało *BielKron* 212; Ták mnie (w niezczęnym domu) dzisia fie przydało/ Włafnie fie íamą rzeczą podobieństwo sftáło. *WisznTr* 14.

cum inf (bezpodmiotowo) (58): *LibLeg* 11/55v; *GlabGad* G5v; Iefli fie nam przyda zbitwy wieżdząc/ nie będziem mieli iáko przez wodę przebieżec. *HistAl* E3v; *MurzNT Mar* 2/23; *KromRozm III* B2; A przetho rodzicy gdiby fie im przydało nyeyáko kárác fyná/ niechay áni z gnyewu/ áni s furiey yákyey tego nye czynią. *GliczKsiąż* G3, G; *LubPs* E2v; *GroicPorz* C2; *KrowObr* 62v, 63, 233v; *RejWiz* 147; *Leop 1.Reg* 20/26, *Matth* 18/13; TAm ná ten čás gdy Lew mowił ku Orłowi ty łłowá/ przydało mi fie iákoś weyżrec. *BibRadz 4.Esdr* 12/1; *KwiatKsiąż* M4; *BielKron* 476; Przydalic fye pić wiele nád zwyczaj/ nie iedzże potym. *SienLek* 13v; *GrzepGeom* I4v; *BudBib I* 159d *marg*; *Strum* D4v; *WisznTr* 5; Potrzebá prawdziwemu miłofnikowi Oyczyzny gdyby mu fie przez iákiżkolwiek ípofob przydało tránsgreśyá práwá vczynić/ niepobłázác fobie wyftępku fwego *Phil* D4; *WujNT Matth* 18/13, s. 675 *marg*, 725; OBiecuiemy/ iáko íkoro z woienney potrzeby [...] do ziem nálych przyda fie nam wrócić: że wlytkie różnice záczeté między Duchownými y Swietckými ná Séymie Wálnym všmiérzemy. *SarnStat* 112; A gdyby fie nam przydało do gránic którój ziemie przyiechác: chcemy/ áby Sędzia y Podfędek ziemie/ w którój będziem mieszkáć/ byli powinni ná Dworze nálym íadzić y vznáváć íprawy *SarnStat* 554 [*idem* 559] 10, 64, 84, 156 [2 r.], 205 (31); [*TerentMatKę*t R8; *DramStp* I 231; Raz przydało mu fie żeglowác morzem *PlutBBud* Cv].

Ze zdaniem podmiotowym [w tym z zapowiednikami: to(ż) (6), ono (1); iż(e), że (40), (i)ż(e)by (19), aby ‘że’ (3), zaimek względny (4)] (66): *MetrKor* 37/2v, 40/817; *OpecŻywList* Cv; Przydało fie yż [*Józef*] íen powieðał brácyej fwey *HistJóz* Av; Przeto gdyby fie przydało iżby mleko barzo było ciepłe/ albo cierpniące. Taka [*karmiąca matka*] niema dawać íac na tśczo: aż naiadłzy fie. *FalZioł* V 36, V 34, 34v; Przydało fie iż Alexander zwyciężywłzy Armeny wracał fie z zwycięftwem do Macedoniei *HistAl* B4, E4, N; *DiarDop* 108; *GliczKsiąż* F4; A iefliby fye przydało iżeby Zyd miał świadczyć przeciw Krzełciáninowi/ to ma vczynić ze dwiemá Krzełciány y z iednym żydem. *GroicPorz* x2, k4, aa4, gg3v, kk4v; Przydało fie potym po niektorym czáfie/ iż Kain czynił ofiárę Pánu z owocow ziemie. *BibRadz Gen* 4/3, *Gen* 7/10, 9/15, 11/2, 14/1, 21/22 (13); *GrzegRóżn* I3; *SienLek* 192, 196; Y przydało fie iednego dnia że on páfthyrz vfnął *HistRzym* 28, 38, 38v, 49v, 50v, 70 (9); *BudBib 2.Esdr* 2/1, *2.Mach* 4/30; Czás téż iufz íeft ábyfmy iufz o Krolu nálym Ziemfkim/ á teras zmárłym [...] iufz mowili. Ktoemu to íię rownie przydało/ co íię téż było przydało y Lázárwowi *BialKaz* Hv; *ModrzBaz* 31; *CzechEpPORz* **3; *KochFr* 87; *KlonŻal* A2; *ReszPrz* 46; *WujNT Luc* 10/31, *Act* 16/16, 21/35, 22/6, 17; *SarnStat* 244, 464, 605, 606, 622 (10); *SkarKaz* 45b; [*Praeter ípem mihi obtigit*. Przydało mi fie czegom nie pomyflał. *TerentMatKę*t M4].

Ze zdaniem lužno nawiązanym pełniącym funkcję podmiotowego (9): *BierEz* H3; *HistJóz* A3; Y przydało fie dnia niektorego gdy on [*Jezus*] náuczal/ byli téż íiedzący Fáryzeufzowie y zakonni Doktorowie *BibRadz Luc* 5/17; Y przydało fie czáfu iednego gdyż oboie ná łozu leżeli/ rzekłá ku niemu [*czarnoksiężnikowi*] rycerzowa [...] *HistRzym* 54v, 102v; PRzydało fie potym trzeciego dnia

gdy się modlić prześlała/ y zwlokła żalobne łwe szaty/ y vbrała się w łwoy świetny vbior. *BudBib Esth* 15/5; Y przydało się/ gdy łzedł [Jezus]/ rzełze go ściłkály. *WujNT Luc* 8/42, *Luc* 5/17, 9/57.

Z podmiotem osobowym (1): GliczKsiąż P5 cf »przydać się a przypaść«.

W połączeniu szeregowym (1): Si quid usu venerit, Yeśli łe co przida/ potráfi/ przigodzi. *Mącz* 510c.

Frazy: »jako się przydało« (11): Ták się równie łtanie z Izráelczyki iáko się Kánáneyczykom przydało gdy ziemie łwey odbieźeli vćiekáiąc przed nimi. *BibRadz I* 361a marg; *LeovPrzep D4; KuczbKat* 350; By nie tá łtolicá S. iuźby Chrześciáńłtwo z Heretyctwá obroćiło się w pogáńłtwo: iáko to iuź wielom się włchodnym narodom/ [...] przydało. *SkarJedn* 144, 151; *SkarŻyw* 153; *LatHar* 577; A ci ktorzy to widźieli/ opowiedźieli im/ iáko się przydało [*qualiter factum esset*] onemu opętánemu/ y o wieprzách. *WujNT Mar* 5/16, *przedm* 18; y ołtátki tego narodu ták łtárego/ y po łwiećie łzeroko rołkwitnionego/ potráćicie/ y w obcy się narod który was nienawidźi/ obroćicie/ iáko się innym przydało. *SkarKazSej* 674a, 666a.

»przydało się wolej jego« = *chciał (1):* Alexander [...] przyiechał ku rzece która rzeczona iest Oceanus/ [...] Przydało łe wolej iego [*Accidit autem voluntati eius*] że łe omywał w oney rzece *HistAl E2*.

Zwrot: »z przygody, za przygodą przydać się« = *per causum contingere JanStat; casualiter contingere JanPrzyw [szyk zmienny] (4:1):* A nye niłłczy ten wyáry álbo przyłyęgi/ który łye z kurwámi álbo z cudzymi żonámi walca? (-) Mnye łye widźi iż nye/ kyedy mu łye to z przygody á z krewkołci przyda. *KromRozm I C3; HistRzym* 50v; gdy z przygody iákiéykolwiek przyda łe [*ex casu ... evenerit JanStat* 241]/ iż ná Kráków będzie dána kłátwá/ tedy miáłto Kázimiérz przy rzéce Wiśle/ téy kłátwie nie ma bydź podległé *SarnStat* 224, 893, 1054.

Szeregi: »przydać się a przypaść« (1): ten też człowyek ktoremu łe tákowa [*żona godna*] przyda á przypádnye/ bárzo wyełkyem fortunatem yełt *GliczKsiąż P5*.

»przydać się, [abo] stać się« (1): *MWilkHist I4v; [Musi być/ że ábo się tobie co nietrefnego przydało: ábo się komu co dobrego łtáło. PlutBBud G2].*

a. O stanach fizjologicznych i chorobowych (21) : Gdy łe brzemienny biegunka przyda, trzeba łe bać by nie pomiotała *FalZioł V* 30, IV 32b, 36c, V 36; [*żołnierz córkę gospodarską uczynił brzemienną*] y ták iá náuczył gdy łe brzemię pokazało: iegli się otym dowiedzą/ powiedz: iłz ci się to z onym młodym y głádkim mnichem przydało *SkarŻyw* 183.

przydać się od czego (1): iegliby łye potym ogieñ przydał [*na oparzoną wcześniej skórę*]/ co łye łatwie od wiátru álbo żimná przyda/ thákiéż y od ognia/ Tedy vbiy białek iáiowy/ s krochmálem/ przyłóźże to ná łpárzelinę/ ochłódzilz y wygoilz iá. *SienLek* 135v.

przydać się z czego [= z powodu czego] (3): bo tho o żadney [*niewieście*] rzecz niełłychána/ áby która po przełtáníu pław miełyęcnych poczęła: opocz Sará żoná Abráhánowá/ y tho nád przyrodzenie/ z łámey Boskiey mocy tho łye przydało *SienLek* 108v, 170v; która to wilgotność iegli co mieśiác precz wyniść niemoże/ włzyłtki choroby/ co ich iedno ciérpią [*niewiasty*]/ z łtego tho początku/ przydać łye iém mogą. *Oczko* 15v.

przydać się gdzie (4): gdy puchlina fię przyda tamże [w członku męskim]/ tedy to nafienie/ á z włafzcza [!] proch iego dobry ieft. *FalZioł* I 8a; *SienLek* 130v; Ale gdyby fyę mu [koniowi] z wyplecienia/ w plec fuchoty przydály/ day mu onę plec puřczádłem poiękáć *SienLek* 170v, 185.

przydać się kiedy (7): Takim [niewiastom śrzedniego ciała] ieftli fię przyda odchodzenie/ pořpolicie w mieliączu wtorim albo trzecim: przydawa fię *FalZioł* V 29v; Tho [boleść oczu u ciężarnej] vkazuje wielką płodu nieprzeřpecznóć [!]. Zwłafzcza gdy na ten czas przyrodzona fię niemocz przyda. *FalZioł* V 31v, I 113c; Ale gdy wilgością ty żyły zmartwieią/ Trzęfáwicá fyę przyda/ iż fyę członek álbo kilá trzęfá. *SienLek* 142v, 135v, 145v; *WujNT Mar* 9/21[20].

Ze zdaniem podmiotowym [w tym z zapowiednikiem: to (1); iż (1), iżby (1), zaimek względy (1)] (3): Nie rácz fię gniewáć Pánie moy że nie wftawam przed thobą/ Abowiem co fię niewiáftam przydawa/ toż fię y mnie przydály. *BibRadz Gen* 31/35; Ieftliby fyę theż przydály iżby co w gárdle komu wwięzłó/ ma nagle nogi wrázić w źimną wodę *SienLek* 82, 145v.

2. Nadać się, móc być użytym; fieri Vulg; convenire, facere, quadrare, usui esse, valere Cn (28) : roskazał Hetman Koronny zawolá naszą ruszyc się ztamtąd zwielkiey Polski zołnierzom akunám się blizey przymknąc y napewnych mieyscach poblizu nas ie rozłozyc, Codla teraznieyszych trwog Tatarskich barzo się moze przydac *ActReg* 144; Gdyby w ćiele oko chćiáło ftáć gdzie ręká/ y ięzyk gdzie nogá/ y ręká gdzie zołádek: byłby wielki nierząd/ y łprořna łzpetnotá (*marg*) Mieyřce włafne káźdego zdrowe/ á cudze fię nie przyda. (-). *SkarKazSej* 677a.

przydać się do czego (6): Ale tobie tak trzeba myřlić o pokoiu/ Iakobyř fię mogł zaraz przidáć i do boiu. *KochSat* C; *GórnDworz* G6; *PapřPan* Y4; Z tego ftádá/ mniemáćie że fię ktory przyda Do pořługi oyczyzny? *KochOdpr* C3; *KochCzJan* A3; *ZbylPrzyg ktv*.

przydać się komu, czemu (18): *FalZioł* IV 43c; WSzyřcy ludzye pořpolicí/ Chcieycie temu pozwolić/ Zwłafzczá co dzyateczki macie/ O ich dobre fię ftáracie/ Co tu powie káźdy řwemu/ Przyda fię to nie iednemu *BielKom nlb* 5; *BielKron* 97v; *GórnDworz* G6; Gdy przeřczytař ty kfiáźki/ więc náznáczyř łobyę/ Coby fię teź ná potym/ mogłó przydáć tobyę. *HistHel* Av; *PapřPan* Yv, Y4; *SkarŻyw* 115; *ActReg* 173; *KochCzJan* A3; *WyprPl* Cv; zbroiá Cechowá/ y káptur pogrzebny Przyda fię temu ktory chce w źáłobie chodźić *KlonWor* 54, 54 [2 r.]. *Cf przydać się czemu w czym; komu na co; Zwrot*.

przydać się na co [= zastosowanie] (8): Pożytek iego [suma] ieft ten: iże vbogiem mięřó/ á żebrakom kořci grźbiethowe na pacierze fię przydadzą. *FalZioł* IV 43c; A táki proch przyda fię ná káźdą řtrzelbę/ ták do dział/ do hakownic/ iáko do ruřznic *BielSpr* 73; powiedz mi bráćie moy Azárya ná co fię nam przyda owá zołć y wátrobká rybia/ coř mi kazał řchowáć. *BielKron* 97v; *RejZwierc* 160v; *WujNT Act* 4/11. *Cf Zwrot*.

przydać się komu na co [= na jaką okoliczność] (1): To porzućić mam/ co mi fię ná drogę nie przyda. *SkarKaz* 123b.

przydać się czemu w czym (1): Wířák ćię vczyć nie trzebá/ w czym fię mořem przydáć: Páńřkim pořługom/ gdyż to po ofobách poznáć. *PaxLiz* D.

przydać się gdzie (4): Niechay [dworzanin] vmie z głowy piáć/ liřt cudny/ rzecz powaźną: więc y wierřz: bo mu fię to v dworu záwdy do czego krotochwilnego przydáć moře *GórnDworz* G6; *SkarŻyw*

115; *ActReg* 173; Teraz ná íprawy Boże pátrzym iáko ná rozebrány zegárek/ ná kołká y żelazká iego/ niewiedząc gdzie się co przydać ma/ y rzemieśnikowi przygániamy. *SkarKaz* 4a.

cum inf (1): Możeć sie garnek przydać wwarzyć w nim kálfę *WyprPl* Cv.

W porównaniu (1): Y Przywiley bez tego [znaku] ieft iáko máłzkará/ Wfzytkim się przyda: Iáko Perfka Száráwará. *KlonWor* 54.

Zwrot: »na wszystko, we wszelakiej sprawie się przydać« [w tym: komu (2)] [szyk zmienny] (3:1): Ia zá Piotrá przyrzekam on mie w tym nie wyda/ Ze do czego chcesz go mieć ná wfzytko się przyda. *PaprPan* F3; Ale mi wierz że y ci Sláhcicy poczciwi/ Koždemu się przydadzą we wfzelákiew íprawie *PaprPan* O2v; SEMowit oycá w cnocie by namniey nie wydał/ Owfzeki się ná wfzytko ten nam lepiey przydał. Bo się w íprawach Rycerfkich ták biegłym pokazał *PaprPan* Dd3, F3.

W przen (1) : gdy przez onę ciemną ftronę y miefzkánie śmierci poydziem. Tám się nám tá świeca przyda/ tám tá gromnicá posłuży/ ktora ieft Iezus Chryftus. *SkarŻyw* 115.

3. *W funkcji strony biernej: Być dodanym, wymienionym, przytoczonym* (9) : *CzechEp* 199; Przydać się [do mszy św.] y tá Modlitwá Kościelna może. O Przenaświétfza Troyco/ rácz przyiąć tę [...] ofiárę *LatHar* 106; Może w ten chwálebny dzień/ y przez oktawę/ mowić Hymn Anyelki [...] Przydać się też może y Litánia do Páná IEzulá/ wyfzey trochę/ w dzień Obrzezánia Pánfkiego/ náznáczona. *LatHar* 402; *SarnStat* 1315.

przydać się do czego (2): á zátym niektorzy wielce tego sobie życzyli/ áby do infzych wzywánia godnych nabożeńftw/ przydały się Ewángelie *LatHar* 682; (tekst Jana Kochanowskiego) ze go [lity G] Polacy nieuziwaią na dwoie iako Láćinnicy: ale tilko w iedno: iako tu garniec: iedwab pżez/ i/ nie pżez/ g. (–) Do tego przydać się może Reieft, nie Regeftr, Aniól, Ewanielia, etc. nie Angiól, áni Ewángelia. *JanNKar* E4.

przydać się ku czemu (2): [Chrystus nie zakazał, abyśmy go wzywali] tedy tym lámym rzecz tę wtwierdził. [...] A ku temu y to się iefzcze przydać może/ że nie prze co infzego nie rofkázował lam przez się/ wzywać się: [...] tylko iż nie przyfzedł chwały fwey fukák/ ále chwały Bogá Oycá fwego. *CzechRozm* 195; *CzechEp* 43.

cum inf (1): Mogłóć się iefzcze tu co wiecey przydać nápiśać tych rzeczy/ ktore się toczą ninieyfze⁸⁰ czáfu v nas w fáfiectwie *BielKron* 476.

Synonimy: 1. być, potrafić się, przygodzić się, przypaść, przytrafić się, stać się, trafić się, zdarzyć się; 2. posłużyć.

Formacje współrdzenne cf DAĆ.